AMBASSADE
DER
NEDERLANDEN
*

No. .....

Bonn, 21 Februari 1952

Enige tijd geleden verzocht U mij mijn mening te kennen te geven omtrent een vorm van samenwerking tussen Nederland en Duitsland op het gebied van de landbouw, een en ander met het oog op Uw bezoek aan Bonn.

Onderstaand geef ik U een organisatie aan, die een uitbouw is van de bestaande enerzijds en anderzijds een overgang kan vormen naar een organisatie, die in het kader van een Europese samenwerking nodig is. De huidige situatie en de heersende gedachten zijn tevens toegelicht. Ik heb wel gedacht aan een z.g. "hoge autoriteit", doch hierover niet verder geschreven, omdat mij een Nederlands-Duitse hoge autoriteit in het stadium waarin wij nu zijn, namelijk met de Ministersconferentie in Parijs zeer nabij, weinig zinvol lijkt.

Het handelsverkeer met Duitsland wordt geregeld in een handelsverdrag d.d. 18 Januari 1951. Dit geeft de algemene lijnen aan; daarnaast en daarna zijn in een briefwisseling en in enige aanvullende regelingen nog bijzondere overeenkomsten getroffen betreffende bepaalde aangelegenheden.

Voor de landbouwsector is van belang de bijzondere regeling ten aanzien vannonze export van groenten en fruit. In het verdrag zijn contingenten genoemd, doch al naar de marktsituatie zulks mogelijk maakte, zijn aanvullende bedragen beschikbaar gekomen. Dat dit steeds zal gebeuren is echter niet zeker. Tevens bestaat voor groenten en fruit de afspraak, dat in een commissie Nederlandse en Duitse deskundigen periodiek met elkander spreken en in gezamenlijk overleg minimum-prijzen vaststellen, waarbij Nederland zich verplicht geen groenten en fruit te exporteren beneden die prijs. Deze prijzen moeten door het Ministerie worden gesanctionneerd. Dit overleg loopt bevredigend, terwijl het bereiken van overeenstemming steeds bevorderlijk is voor het beschikbaar stellen van gelden voor de import.

Van Duitse zijde wordt in veel gevallen aangedrongen op het instellen van deskundigencommissies, ook op ander gebied. Van Nederlandse zijde is de tenuitvoerlegging dezer wensen zoveel mogelijk afgeweerd. Het tijdstip is echter gekomen nauwkeurig principieel na te gaan, wat in deze dient te gebeuren, omdat niet kan worden verwacht, dat op den duur deze enigszins afwerende houding, gepaard met zo nu en dan toegeven, juist moet worden geacht. Voorts is het systeem van contingenten en hoge invoerrechten langzamerhand zo geperfectionneerd, dat voor enige dynamiek in het handelsverkeer weinig of geen mogelijkheid meer is. Ik denk hier aan een vergroting van de Nederlandse export voor die producten, waarnaar in Duitsland vraag bestaat en waarvan de export kan worden verhoogd zonder dat de Duitse producenten en masse in moeilijkheden komen. Een vergroting derhalve van de afzet bij een redelijk prijsniveau, voornamelijk als gevolg van een toegenomen verbruik of een onvoldoende Duitse productie.

Min Land, GS Arch 2, Integr Buitenland 5

e Weledelzeergeleerde Heer
S.L. Louwes,
inisterie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening,
aan,
r a v e n h a g e .

-De-

© NA, 2.11.57 (Arch. DIO/LVV) (Nationaal Archief, Den Haag) inv.nr. None
http://resources.huygens.knaw.nl/europeseintegratie/doc/G01134

De beantwoording der vraag, op welke wijze meer bewegingsvrijheid te verkrijgen is, is dringend nodig. Wanneer ik hierbij denk aan de regeling, die met België en Luxemburg geldt, dan komen ook de bezwaren die daaraan kleven naar voren. Deze culmineren in het feit, dat een verschil van mening, wanneer dit door beide partijen hardnekkig wordt volgehouden, niet tot een vergelijk is te brengen anders dan op ministerieel niveau. Doch ook dan nog is het gevaar groot, dat de ministers een besluit nemen, dat niet wordt gerealiseerd, zoals de visserijregeling te zien heeft gegeven. Anderzijds heeft het commissoriaal overleg zeer veel goede resultaten afgeworpen, hoe moeizaam de besprekingen ook vaak waren.

Voor het handelsverkeer met Duitsland zou een regeling in de landbouwsector, die met de Belgisch/Luxemburgse in grote lijnen overeenkomt, naar mijn oordeel wel mogelijk zijn. In zekere zin is deze gemakkelijker, omdat de Duitsers een beter begrip hebben voor regelingen zoals Nederland die heeft; anderzijds is het moeilijker, omdat de preferentie-clausule, die in feite voor Nederland in het Belgisch/Luxemburgse verkeer essentieel is, veel lastiger is te construeren en door te voeren. Duitsland heeft meer landen, die in de voorziening met ook voor Nederland zeer belangrijke exportproducten deel nemen. Dit feit moet dus terdege worden doordacht om een voor beide landen aanvaardbare oplossing te vinden, een onderwerp derhalve, dat niet vergeten mag worden, doch dat voorshands geen regeling behoeft.

Komend op de samenwerking in commissies, dan rijst onmiddellijk de vraag, hoe deze zodanig samengesteld kunnen worden dat een geheel kan worden verkregen, dat practisch kan werken. Voor deze commissiearbeid is van Duitse zijde, gezien hun aandrang om daartoe reeds thans te komen, zeker alle medewerking te verkrijgen.

Van Nederlandse zijde is tegenstreven getoond, omdat in de wijze waarop de handelsbesprekingen worden gevoerd, deze commissies weinig passen. Immers de Duitse ambtenaren laten zich gaarne beinvloeden door het georganiseerde bedrijfsleven en waarin de huidige commissies het bedrijfsleven, doch voornamelijk de producenten zijn opgenomen, wordt dus een afwijzende houding ten aanzien van de Nederlandse wensen tot verhoging van contingenten onmiddellijk gesteund door een tegenstribbelende menigte. Het gevolg hiervan is geweest, dat van Nederlandse zijde het commissiewerk is verricht door vertegenwoordigers der bedrijfschappen en wanneer het eigenlijk niet anders ging, was een ambtelijk vertegenwoordiger als waarnemer aanwezig, ook in dit geval onder de uitdrukkelijke mededeling, dat deze ten aanzien van zijn in te nemen standpunt geheel vrij wilde blijven van enig in een commissie genomen besluit. Uitsluitend derhalve om tactische redenen - teneinde bij de handelsbesprekingen de handen vrij te hebben - hield het Nederlandse ambtelijke apparaat zich buiten het commissiewerk. Om de commissies ook op deze beperkte basis geen gelegenheid tot ontsporingen te geven, was haar verboden over de hoogte van contingenten een uitspraak te doen.

Het werk in de commissies vertoont dus de meeste gelijkenis met een "hearing", door het Duitse ambtelijke apparaat gaarne gehoord om een achtergrond te hebben voor hun houding en door de Nederlanders met weinig overtuiging en enigszins tegenstribbelend aanvaard. Deze wijze van werken kan derhalve, wanneer wij tot een samenwerking willen komen, niet blijven.

Denkbaar is de volgende regeling, wanneer wij er van uitgaan, de tactische positie der Nederlandse onderhandelaars zo goed mogelijk te willen behouden, anderzijds tot een nauwer contact te komen, dat een samenwerking benadert. Om dit doel te bereiken moge ik voorstel-

waar wenselijk geacht commissies in te stellen, derhalve loyaal met de Duitsers mee te werken en het voorzitterschap aan Nederlandse zijde op te dragen aan de Landbouw-Attaché. Leden der commissies kunnen uit dezelfde groepen komen als thans reeds het geval is. Dit laat het Nederlandse ambtelijke apparaat in het Departement geheel vrij om bij handelsbesprekingen of ten aanzien van bepaalde vraagpunten een eigen standpunt in te nemen en men maakt anderzijds tegenover de Duitsers het gebaar, ook een ambtelijke voorzitter te hebben aangewezen. Immers de Duitse delegaties in de commissies worden geleid door een ambtenaar van het Ministerie. De samenwerking waar het betreft regelingen uit het handelsverdrag uit te werken wordt beter zonder dat beslissingen die de handelsdelegatie voor een feit stellen, kunnen worden genomen.

Het werk van de commissies - nieuwe vorm - zal echter aangevuld moeten worden door een samenwerking ook op hoger niveau, waarbij ik denk aan een commissie A.R.P., zoals deze in de Benelux bestaat. In deze commissie zouden vertegenwoordigers van het Ministerie van Landbouw opgenomen moeten worden.

Tot slot moge ik opmerken, dat de boven uiteengezette vorm m.i. een overgang kan zijn naar een organisatie, zoals die toch uitgebouwd moet worden, wanneer de Europese samenwerking in de landbouw wordt gerealiseerd. Voorlopig zou het voordeel zijn, dat een aanvang kan worden gemaakt zonder dat aan de bezetting van het ambtelijk apparaat meer eisen worden gesteld.

Uit handelsverdragtechnisch oogpunt zijn naar mijn oordeel geen bezwaren aanwezig te achten; immers het streven is, thans reeds aan het handelsverdrag een permanent karakter te geven en slechts periodiek besprekingen te voeren omtrent de hoogte der contingenten. Dit werk zou, denkend aan een samenwerking, welke zoveel mogelijk een vrij verkeer moet bevorderen, ook aan de commissies - nieuwe vorm - kunnen worden overgelaten. Immers contingenten zijn als een noodoplossing te beschouwen, wanneer met een samenwerking en vrij handelsverkeer als beginselen op de achtergrond, niets anders te bedenken is. Een werkwijze derhalve, die wat de gedachtengang betreft aansluit aan de ideeen, die ten aanzien van de Europese samenwerking in de landbouw bestaan, d.w.z. een quantitatief vrij verkeer voor de landbouwproducten, met dien verstande, dat een zeker prijsniveau ten behoeve van de producenten moet blijven gehandhaafd.

(Ir M.C. van Hamelen)